

W jaki sposób mogę dochodzić odszkodowania lub naprawienia szkody w inny sposób od sprawcy czynu w postępowaniu karnym i do kogo należy skierować pozew?

W rozumieniu prawa odszkodowanie jest świadczeniem, zwykle w formie pieniężnej, przysługującym osobie, która doznała szkody. Odszkodowania dochodzi się zazwyczaj w sądzie cywilnym w postępowaniu, które zwykle nie ma związku z czynem niedozwolonym ani sprawcą. Odszkodowania może jednak dochodzić również ofiara przestępstwa z użyciem przemocy – w takim wypadku może jej przysługiwać odszkodowanie za szkodę wyrządzoną przestępstwem, które różni się od odszkodowania dochodzonego w postępowaniu cywilnym na gruncie prawa deliktów.

Sąd może wydać nakaz zapłaty odszkodowania, aby zobowiązać sprawcę do zapłaty świadczenia pieniężnego na rzecz ofiary przede wszystkim za szkodę osobową, poniesioną stratę lub inną szkodę majątkową. Zdaniem rządu ważne jest, aby sprawca naprawił skutki popełnionego przez siebie przestępstwa. W ostatnich latach wzmocniono ten system, zobowiązując sądy do rozważenia możliwości wydania nakazu zapłaty odszkodowania w stosownych przypadkach i podnosząc maksymalną kwotę odszkodowania do 5 000 £ w przypadku sprawców, którzy ukończyli 18. rok życia, w postępowaniu prowadzonym przez sąd pokoju (*magistrates' court*). Uprawnienie sądów do zasądzania odszkodowań na rzecz ofiar oznacza, że sądy mogą zasądzić środek naprawczy w formie nakazu zapłaty odszkodowania w wysokości odpowiedniej do środków finansowych, jakimi dysponuje sprawca.

Osoba, która doznała szkody wskutek działania lub zaniechania innej osoby, takiej jak utrata zarobków, szkoda na mieniu czy nawet szkoda osobowa, może wnieść pozew o odszkodowanie z tego tytułu. Pozew taki wnosi się do sądu cywilnego niezależnie od tego, czy toczy się postępowanie karne w sprawie.

Na jakim etapie postępowania karnego powinienem wnieść pozew?

Roszczenie deliktowe jest całkowicie niezależne od ewentualnego postępowania karnego. Fakt skazania sprawcy można jednak wykorzystać jako dowód w postępowaniu w przedmiocie roszczenia deliktowego na potwierdzenie, że sprawca popełnił zarzucany mu czyn. W związku z tym w niektórych sprawach warto poczekać ze zgłoszeniem roszczenia deliktowego na zakończenie postępowania karnego.

O co mogę wnosić w pozwie i w jaki sposób mam przedstawić swoje roszczenie (wskazać łączną kwotę lub określić poszczególne szkody, utracone zyski i korzyści)?

W postępowaniu cywilnym można dochodzić odszkodowania z różnych tytułów w zależności od rodzaju poniesionej szkody, ale przede wszystkim można wnieść o odszkodowanie z tytułu utraty środków pieniężnych, utraty dochodów, szkody na mieniu itp. lub (w przypadku szkody osobowej) o zadośćuczynienie za ból, cierpienie i utratę komfortu życia. W każdym przypadku zasądzone odszkodowanie ma na celu przywrócenie sytuacji ofiary do stanu sprzed wyrządzenia szkody. Należy wskazać poszczególne rodzaje szkody.

Wysokość odszkodowania przyznanego w postępowaniu cywilnym obniży o taką samą kwotę wysokość kompensaty przysługującej w ramach programu na rzecz kompensaty za szkody wyrządzone przestępstwem (Criminal Injuries Compensation Scheme).

Czy istnieje specjalny formularz pozwu dla takich roszczeń?

Tak, pozew w Anglii i Wali należy złożyć na formularzu pozwu N1. Więcej informacji można znaleźć pod adresem:

<https://www.gov.uk/make-court-claim-for-money>. W Europie w przypadku roszczeń dotyczących kwot poniżej 5 000 euro można skorzystać z europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń lub europejskiego nakazu zapłaty. Zob. również

<https://www.gov.uk/recover-debt-from-elsewhere-in-european-union>

Jakie dowody powinienem przedstawić na potwierdzenie mojego roszczenia?

W postępowaniu cywilnym wymaga się uprawdopodobnienia zgłaszanych twierdzeń, w związku z czym konieczne będzie przedstawienie wystarczających dowodów na potwierdzenie zachowania sprawcy, które to zachowanie – w opinii powoda – spowodowało szkodę, a także dowodów na to, że zachowanie to faktycznie spowodowało szkodę. Konieczne będzie również udowodnienie wartości szkody. W tym przypadku charakter dowodów będzie uzależniony od żądania pozwu i będą to zazwyczaj rachunki, dowody sprzedaży, paski wynagrodzeń itd. w przypadku straty finansowej oraz orzeczenia lekarskie w przypadku szkody na osobie.

Czy muszę uiścić opłaty sądowe lub inne należności z tytułu wniesienia pozwu?

Tak, konieczne jest wniesienie opłat, których wysokość zależy od wartości przedmiotu sporu. Więcej informacji można znaleźć pod adresem:

<https://formfinder.hmctsformfinder.justice.gov.uk/ex50-eng.pdf>

Czy mogę uzyskać pomoc prawną przed postępowaniem lub w jego toku? Czy mogę ją otrzymać, jeżeli nie mieszkam w państwie, w którym prowadzone jest postępowanie?

W przypadku postępowania cywilnego dostęp do pomocy prawnej jest ograniczony, a jej zakres zależy od charakteru roszczenia. Mało prawdopodobne jest, aby osoba, która nie ma zwykłego miejsca pobytu w Zjednoczonym Królestwie, otrzymała pomoc prawną. Dodatkowe informacje można znaleźć pod adresem: <https://www.gov.uk/legal-aid/eligibility>. Powód cywilny jest najczęściej reprezentowany w sądzie na podstawie umowy przewidującej honorarium warunkowe, często określanej jako *no-win, no-fee agreement*.

<https://www.lawsociety.org.uk/support-services/advice/articles/new-model-conditional-fee-agreement/>

W jakiej sytuacji sąd karny oddali lub odrzucił mój pozew przeciwko sprawcy czynu?

Przed sądem orzekającym w sprawach karnych nie można wytoczyć pozwu cywilnego. Postępowanie cywilne i karne są od siebie niezależne.

Czy mogę zaskarżyć to orzeczenie lub dochodzić innych sposobów naprawienia szkody?

Decyzja o wniesieniu środka zaskarżenia od orzeczenia w postępowaniu cywilnym zależy od okoliczności. Dodatkowe informacje można znaleźć pod adresem: <https://www.justice.gov.uk/courts/procedure-rules/civil/rules/part52>

Jeżeli zostanie mi przyznane odszkodowanie, w jaki sposób mogę zapewnić wykonanie wyroku sądowego wobec sprawcy czynu i jaką pomoc w tym zakresie mogę uzyskać?

Zgodnie z systemem prawnym Anglii i Walii wybór metody wykonania wyroku zależy wyłącznie od wierzyciela egzekwującego. Sądy cywilne proponują szereg różnych metod, dzięki którym wierzyciel może doprowadzić do wykonania wyroku na swoją korzyść. Metody te obejmują: nakaz zajęcia mienia pod wskazanym adresem (*warrant of control*), nakaz zajęcia wynagrodzenia, nakaz zajęcia rachunku bankowego, zakaz zbycia majątku dłużnika (*charging order*) oraz nakaz sprzedaży. Więcej informacji można znaleźć pod adresem: <https://www.gov.uk/make-court-claim-for-money/enforce-a-judgment>.

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.